

Verzameld werk - Gele Vellen - Veertiende jaargang (1982-1983)

[Geen titel]

R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makeblijde College

Informatief Bulletin, september 1982

Mijn hartlap Janmaat

R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makeblijde College

Informatief Bulletin, [november 1982]

Een soort Steenkamp van het CDA, maar ruiger, meer body en innerlijke gloed.

Ook zo'n geëngageerde idioot.

Hij komt hier slechts een enkele dag in de week, maar veroorzaakt dan een deining en een onrust, als ware hij de directeur van een alternatief psychopatenpaviljoen.

(*Andries de Wolf*)[1](#)

NOOT

1. Bij de Tweede Kamerverkiezingen van 8 september 1982 behaalde de extreemrechtse Centrumpartij van Hans Janmaat een zetel. Janmaat was voordien leraar maatschappijleer geweest aan het LMC. Het epigram dat Cornets de Groot in deze eerste aflevering citeert is van de in 1977 overleden godsdienstleraar Andries de Wolf; Janmaat had zich toen nog niet in de landelijke politiek gemanifesteerd. Zelf droeg Cornets de Groot in de negende jaargang (1977-1978) van de *Gele vellen* het volgende epigram van Levi Weemoedt op aan Janmaat:

*Mijn linkeroog heeft het al opgegeven
en houdt de droeve wereld voor gezien
In 't rechter piepert af en toe nog leven
achter verduisterd matglas van min tien.*

Zie ook de noot bij [dit artikel](#) uit de negende jaargang. 🌱

Weg met de cultuur

R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makeblijde College

Informatief Bulletin, [november 1982]

En nu wordt het woord cultuur naar de schroothoop gereden. Cultuur, recreatie en maatschappelijk werk, weg ermee, laat Opland in *De Volkskrant* zien. Dat is allemaal 'troep uit de zestiger jaren'. Voortaan vinden we de dingen die ermee te maken hebben onder *Welzijn en Volksgezondheid*.

'Er is nauwelijks een term te bedenken', zei de Raad voor de Kunst in een brief aan Ruud (die vindt dat de beschaving begint in de kamer van Dries) 'die de mensen die werkzaam zijn op het terrein van kunst en cultuur meer tegen de haren instrijkt, dan het veel misbruikte woord *welzijn*.' Waar heb ik dat eerder gehoord? In een vergaderzaal. Op school. Tijdens een bijeenkomst om stakingsplannen te bespreken! 'Deetman is pas tevreden, als alle onderrichtgevendenden welzijnswerkers zijn geworden!' riep iemand krachtig. Wat pas alles in Nederland toch prachtig in elkaar!

Psst! Is beschaving hetzelfde als cultuur? O nee? Wat is dan het verschil? Is het soms hetzelfde als welzijn? Je *moet* het wel geloven, als je de krant opslaat en kennis neemt van de arbeid van de welzijnswerkers van het kindertheater:

'Kindertheaterproducties zonder geweld en crimineel gedrag lijken de laatste tijd uitzondering te worden. Een benauwende tendens, te meer omdat het vaak met een vanzelfsprekendheid gebeurt alsof het een natuurlijk verschijnsel is. In maar liefst twee producties van Genesius komt het tot moord en doodslag en viert nihilisme hoogtij. In *Total loss* van NJT zijn messentrekken en een aanrandingspoging een paar van de vrolijke noten' (*Volkskrant*, 3 nov. '82). Is het deze beschaving die Ruud en Dries zo na aan het hart ligt?

Ach, lieve God, ik weet natuurlijk ook wel, dat je kinderen niet groot brengt, door ze systematisch te kleinéren. Maar moet je ze met ongebruikelijke problemen in contact brengen door die te benutten als bron van plezier, cynisme, hoon en ongemotiveerde gevoelens van wraak? Wordt de werkelijkheid daardoor niet een weinig aan het oog onttrokken? Produceert een insectendodende middelen-fabriek iets anders, sinds men zegt, dat er gewasbeschermende middelen worden gemaakt?

Eenmaal gewekte instinkten zijn gevaarlijk, wanneer het immuniserende tegengif niet veel meer dan een placebo is.

De mens is een dier. Beschaving is dierentemming: beschaving moet je erin rammen. Dat is tot nu toe altijd gebeurd: goede manieren onder invloed van het hof; gevoelens van schaamte door de kerk. Fatsoen door stad en staat. En - ik dreig het waarachtig te vergeten, zo gewoon is het - door de M.E.!

Zo ontstaat die prachtige wereld van brave gezichten, geld, tweede huizen, tweede hartinfarcten en derderangsemoties.

De wereld van Dries en Ruud en van de welzijnswerker. Wat een monsterverbond! Een wereld van ademnood voor de cultuur. Want cultuur ontstaat daar niet. Geestige, fijngevoelige en moedige naturen verdragen het niet, wanneer platvloerse, boerse lieden hun sabeldieren op u afsturen om u een paar manieren - de hunne - te leren.

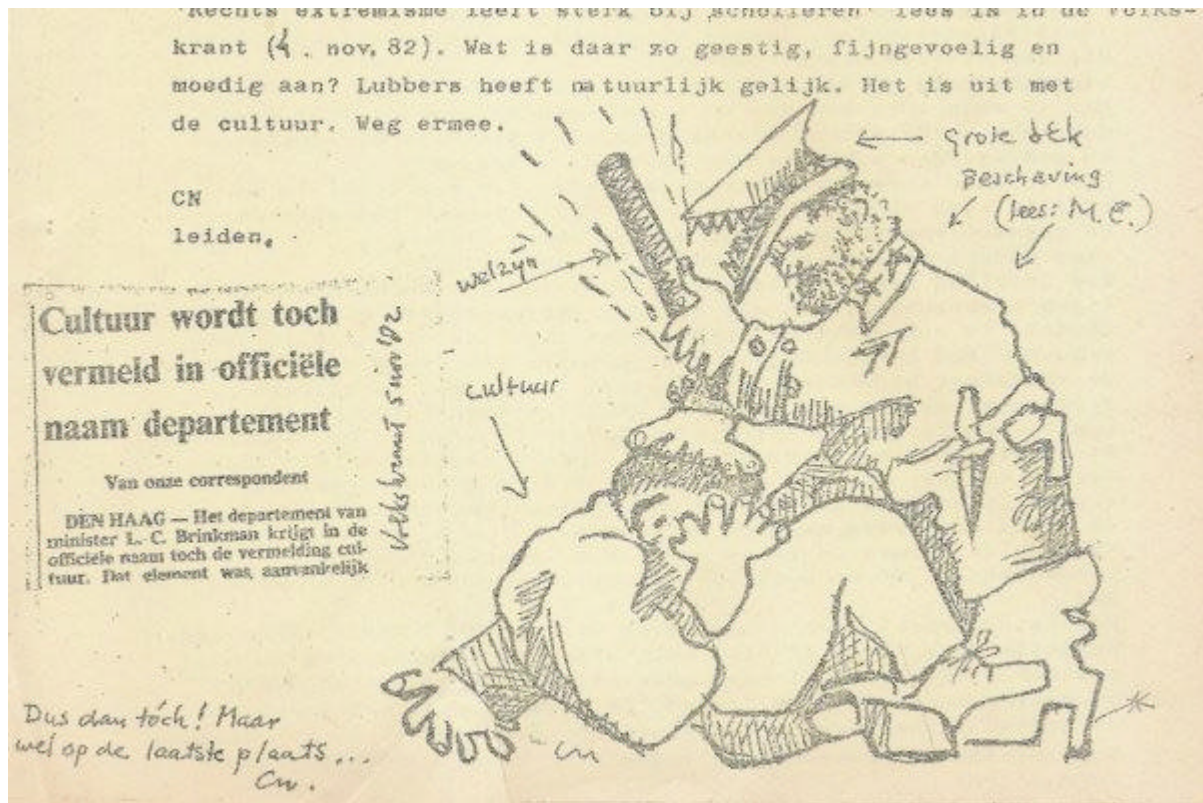
De hamvraag: zal Welzijn en Volksgezondheid iets anders produceren dan CRM tot nu toe

deed?

'Rechts extremisme leeft sterk bij scholieren' lees ik *De Volkskrant* (4 nov. 1982). Wat is daar zo geestig, fijngevoelig en moedig aan? Lubbers heeft natuurlijk gelijk. Het is uit met de cultuur. Weg ermee.

CN

Leiden

Onderwijsdag

R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makeblijde College

Informatief Bulletin, [januari 1983]

Deze dag heeft weer huisgehouden in onze ziel, op school en, voor zover daar onder ons enig gevoel voor bestaat, in onze taal. Wat te denken van een woord als 'workshop'? Wat gebeurt er op een workshop? Men wil georiënteerd raken in een bepaald vak, op een zeker terrein. Men luistert eens naar dit, kijkt eens daarnaar, snuffelt hier eens aan, men spreekt vermoedens uit, men debatteert. Laten we van snuffelclub spreken, of van giskrib, van een doe- en denkplaats - hoewel: dat laatste is misschien eerder een benaming voor de schaakhoek op ons LMC.

Het aardigste van heel de dag heb ik het welkomstwoord van mijn goede vriend Piet Molenkamp gevonden. Hij was geestig, vlot - op zijn onbeholpen manier, onnavolgbaar in tal van opzichten, pessimistisch, beleefd, kortom: vol werkelijkheidszin. Aan de toch altijd wel aanwezige verwachting, van de geleerden te zullen vernemen, hoe bepaalde zaken dienen te worden aangepakt; hoe, wat uit het spoor gelopen is, weer in de banen van het goede, ware en schone geleid kan worden, bood hij van het eerste ogenblik af, weerstand. En werkelijk: de deskundologen verkondigden vrijwel direct, dat ze niet gekomen waren om oplossingen te brengen voor praktische problemen. De bijeenkomst had het zindelijke van een laboratorium, waarin het theoretische werd getoetst aan de realiteit in plaats van andersom. Ik kreeg een tangram-figuur in elkaar te draaien uit stukjes papier in de vorm van een parallellogram, een rechthoek, driehoekjes. Ofschoon ik er wel een uur mee bezig had kunnen blijven, zonder in de verste verte te kunnen gissen hoe je dat voor elkaar krijgt, was ik over het resultaat - een volslagen mislukking - niet weinig tevreden. Ik was gemotiveerd bezig! Ik begreep dat het zinloze zijn eigen zin heeft! [1](#) Satori, Nirwana-nu, Instant-mysticism!

Ik ben klasseleraar van een H4-klas. Alleraardigste kinderen, die vaak genoeg voor problemen kunnen zorgen. Maar toen de videocamera verscheen, om van mijn les een verslag te maken, waren ze beschroomd terughoudend en stilletjes. De ruis, die ze gewoonlijk met zich brengen werd door een kerkhofstemming vervangen. Mijn les werd een luide monologue intérieur. Als ik gewild had, kon ik de onvoorwaardelijke overgave van de klas eisen op dat moment. Het wil er bij mij niet in, dat deze conflictloosheid het denken bevordert, het gevoelen, het doen en het laten. Ik vind het idee: 'een videobandje' uitstekend. Maar men moet zo'n les met de klas repeteren, tot het spontaan gaat. Eerder kan er van werkelijkheidsweergave geen sprake zijn. De 'overwinning' die ik ogenschijnlijk wist te behalen, was een schijnvertoning, een Pyrrhusoverwinning, te danken aan het intimiderende van een lens en een scherm. Lesgeefstijl heette deze workshop. Moraal - met een variatie op Voltaire: alle stijlen zijn vervelend, behalve de goede. En, om Buffon te misbruiken: dat klopt: *le style, c'est l'homme*. Haas en Lianne, medeslachtoffers in dit project waren voluit herkenbaar als persoonlijkheid. Zo is Haas in het dagelijkse leven, wars van alle aanstellerij; zo móet Lianne wel zijn, als ze om de ernst der dingen haar aanstekelijke lach - deze mengeling van de vox humana en het edele paardegehinnik - even vergeet. Prima! Moraal: het doet er helemaal niet toe, wie er voor de klas staat, zolang onze pupillen bereid zijn aandacht te schenken aan jou, en via jou aan de

stof die object is van hun studie. [2](#)

Tenslotte kregen we een kaartspelletje te doen.

Op ieder kaartje was een eigenschap van de leraar te lezen. Eén daarvan luidde: 'Ik wil een voorbeeld zijn voor de leerling'. Die werd door velen naar de laatste plaats in het rijtje van prioriteiten verschoven. Uit een enquête, onder de leerlingen gehouden, bleek trouwens, dat ook zij aan 'voorbeelden' geen behoefte schijnen te hebben. Maar toch hebben zij hun idolen: Cruyff, Kiss, en het wil mij voorkomen, dat die normgevend zijn voor hun opvattingen inzake sportiviteit en algemeen gedrag. Nooit is een ontvankelijker voor normen, dan wanneer het in de gelegenheid is met zijn idool te praten, te lachen, te communiceren. Dat daar in een wereld van cijfers, regels, proefwerken om de haverklap, dodelijke ernst en waarschuwingen niets van komen kan, is treurig. In z'n wereld leven zij. Is het gek, dat ze ons niet als voorbeeld willen hebben? Ik wil graag een voorbeeld zijn, en ik zet cijfers, proefwerken en al dat gedoe er maar voor op de helling tot de tijd anders van mij eist. Dan gaan we twee weken stampen, en richt alles zich weer op schoonheid waarheid en goedheid amen. [3](#)

CN

NOTEN

1. Vergelijk deze kernzin aan het slot van Cornets de Groot's grote essay [Bikini](#) (1963): 'Het [leven] is zelf het "hogere" geworden, het is zijn eigen zin.' 🌱
2. Elders in deze aflevering staat een verslag door Pieter Konings van dit onderdeel van de Onderwijsdag, waarin de drie lessen tijdens een discussie als volgt werden vergeleken: 'erg statische les van Leo [van Haaster, 'Haas'], er gebeurt weinig; bij Lianne meer afwisseling, tóch nog weinig betrokkenheid van de leerlingen; te veel volgen van het boek; bij Ruud: constatering van aanwezigheid van de meeste werkvormen; 't meest aantrekkelijk. Het lesonderwerp gaf daar ook de meeste gelegenheid toe (behandeling van gedichten)'. In het verslag wordt Cornets de Groot als volgt over de video-opname van zijn les geciteerd: 'Band geeft geen goede weergave van mijn lessen; gewoonlijk veel aardiger; meer sfeer, meer grapjes, grotere betrokkenheid. Nu te saai; te 'lieve' kinderen'. 🌱
3. Dat een goede pedagoog vóór alles door zijn voorbeeld functioneert, maakt wel de kern uit van Cornets de Groot's opvattingen over het leraarschap, die hij ontleende aan deze zin uit Vestdijks *De toekomst der religie*: 'De leraar, die zelf opgevoed is, hoeft zich als opvoeder nauwelijks nog in te spannen, want hij werkt door zijn voorbeeld. Niet wat hij zegt of doet is van belang, maar wat hij is'. (p. 354; zie ook [dit artikel, noot 7](#) uit de elfde jaargang). Tegenover dit ideaal, staat weliswaar de volgende praktische overweging: 'Als we het goede voorbeeld niet krijgen (en wie zal willen beweren dat dat wèl het geval is?) dan moeten we het zonder of tegen het voorbeeld doen' (*De open ruimte, voorwoord*, p. 13). 🌱

Beeldspraak

R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makeblijde College

Informatief Bulletin, [februari 1983]

Een nieuw anglicisme is bezig zich in onze taal te nestelen.

Hij is 'in te picture': hij staat in het brandpunt van de belangstelling - vertaalden we vroeger. 'Ben ik in beeld?', vraagt iemand, die niet genoeg aandacht krijgt. 'Ben ik in beeld?' TV en het egotijdperk en het opdringerige karakter van beiden voeden de belevingsfactoren in die expressie en bieden haar kansen op groter activiteit, doordat ook het eigen idioom materiaal daarvoor aandraagt. 'Zich een beeld vormen van iets' zei men vroeger, toen men er de menselijkheid nog voor bezat. Maar sinds men geleerd heeft te weigeren zijn persoonlijkheid in de waagschaal te werpen, omdat dat immers niet objectief zou zijn, werkt men per computer met informatie, en gaat men geduldig op de output zitten wachten. 'Het inkomensplaatje inkleuren' heet zo'n activiteit in de woorden van Lubbers. En daarmee verradt hij, dat hij het contact met, en de greep op de werkelijkheid is kwijt geraakt. Het complex dat zulke no-nonsense-taal baart, brengt aan het licht, dat het ons voor de ogen schemert. Wij zijn niet meer in staat de dingen onmiddellijk waar te nemen. Wij worden van de werkelijkheid gescheiden door een schema, een documentatiecentrum, een omroep. 'Wordt lid van Veronica!' roept een disc-jockey olijk. 'Kies zelf je eigen programma!'

Er komt een Enge Slang op bezoek bij een Beroemde Schrijver. Tien uur lang mag hij met de Meester ouwehoeren. Maar uit zijn interview verschijnt een zorgvuldig gekozen boeket in *Elseviers* dagblad, *Het Parool*, niet links, niet rechts, maar, zoals Gortzak zelf, van alles helemaal niks. [1](#)

De Beroemde Schrijver is van dat moment af voor heel Nederland een fascist.

'Je moet mijn uitspraken zien tegen de achtergrond van heel mijn werk', verweert Hij zich nog voor de TV.

Van den Heuvel, die zo de pest heeft aan een vergrijzende omroep (maar schemert zijn eigen hardos hem dan niet voor de ogen?), vraagt zich af, of dit nu ironie is, en of het al tijd is voor ironie.

Walgend citeert hij iets over een tjoeki-tjoeki-stoomboot en een takki-takki-oerwoud.

'Dat moet je niet doen', zegt Reve, wijzer geworden. 'En zeker niet voor de tv!' De grijze bovenmeester stokt, slikt en omdat hij ten slotte niets beters weet op te rispen, herhaalt hij zijn stommiteit nog maar eens. De propagandist in slangevel steekt verslagen zijn duim in de mond. Gortzak zit er als een zak gort bij. 'Stamp zelf je eigen programma in elkaar!' denkt hij bedroefd.

'Jongens, vandaag iets over Reve!'

-Dat is een fascist, meneer!

'Hoe weet je dat?'

-Van de tv. Uit het documentatiecentrum. Als je zijn ideeënplaatje inkleurt, dan ontstaat er een schema, dat...

'Ik geloof mijn oren niet!'

-Die moet u ook niet geloven. Geloof u de computer maar!

'Maar heb je dan al iets van die man gelezen?'

-Mijn hemel, meneer; moet dat dan?

'Wat wou je anders?'

-Het liefst koos ik mijn eigen programma zelf!

'Dat is goed, jongen, pak jij je *walkman* maar...'

Heel Nederland is één groot krankzinnigengesticht, dat bevolkt wordt door duivelsadvocaten, propagandisten en ongeïnteresseerde neuspeuteraars, die niets meer met elkaar te maken hebben.

Privatisering, heet dat. En Atari kan ons daar geweldig bij helpen.

CN

NOOT

1. Een opvallende keuze van voorbeelden: Cornets de Groot recenseerde van 1967 tot 1972 poëzie en literatuur voor onder meer *Elsevier* en het *Parool*. 🌱

Psychologie van een schema

R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makeblijde College

Informatief Bulletin, [maart 1983]

Een van de aardigste opmerkingen die er op de jongste A.D.V. gemaakt zijn, betreft de onderlinge verhoudingen op school. Allerlei groepen zijn met elkaar aan het harrewarren, wat van een afstand wel iets komisch heeft. Maar van dichtbij! Geen mens die zijn nek uitstak toen, geen mens die zijn hoofd verloor. Als ik het me goed herinner, was het Frans die het voorstel deed de materie toch eens in discussie te brengen. Ik voel daar zelf ook veel voor, en hoewel ik weinig vertrouwen heb in de uitkomst van discussies, ik heb toen, uit verveling of liefhebberij, mezelf aan het denken gezet, - van een afstand. En dat betekent: bescheiden, globaal, zonder pretenties: uitgaande van 'natuurwetten' die gelden op school.

Kijk es naar het volgende overzicht.

Het staat bol van de platitudes, die ik bedoel:

I - GOED	D	L
	1 individueel	collectief
	2 verantwoordelijk	oppervlakkig
	3 doelgericht	tegendraads
	4 kennis	cijfers
	5 liefde voor het vak	bevordering
II - FOUT		
	6 ongeïnteresseerd	vakidoot
	7 bevooroordeeld	schematiserend
	8 gebrek aan: ijver	teveel aan: ironie
	9 vlijt	sarcasme
	10 orde	preekvaardigheid
	11 doorzettingsvermogen, etc.	bemoeizucht, etc
	12 aan regels zich onttrekken	willekeur
	13 solidair	macht
	14 (neiging tot) vandalisme	repressie(ve tolerantie)

Een toelichting mag wel, vind ik.

In vak D I vinden we wat 'goed' is in de ogen der docenten; in D II staat wat in hun ogen 'fout' is; leerlingen die al te hevig beantwoorden aan de kwaliteiten daar vermeld, zijn 'lastig'.

In L I staat te lezen wat 'goed' is in de ogen van onze lieverdjes; in L II, wat 'fout' gevonden wordt door die groep. Leraren, die deze eigenschappen niet in bedwang hebben, zijn dan ook 'stom' - zeggen ze.

Misschien is bij r. 7 een kleine tekstverklaring niet overbodig. Een vooroordeel is bv.: 'Turken zijn minderwaardig'. Maar iemand die spreekt van Rome als van 'de eeuwige stad', schematiseert. Natuurlijk is deze expressie ook een gemeenplaats, maar die is vatbaar voor rectificatie. Hij hoeft nooit in zijn geheel teruggenomen te worden bij confrontatie met al het tijdelijke, dat Rome aankleeft. En trouwens: het enige eeuwige aan Rome is nu juist de vergankelijkheid ervan: Rome is voor eeuwig eeuwig. [1](#)

Een opmerking: r. 4 en 5 vormen, zowel in D I als L I het doel waarnaar wij streven. Docenten willen niet alleen kennis overdragen, maar ook de liefde daarvoor. En leerlingen willen cijfers halen. En met zo min mogelijk inspanning naar een 5,6 streven. Wij hebben bij 'lastige' leerlingen van dien met een volkje dat eerder effectief dan affectief bezig is met de school. Tot verdriet van enkelen onzer.

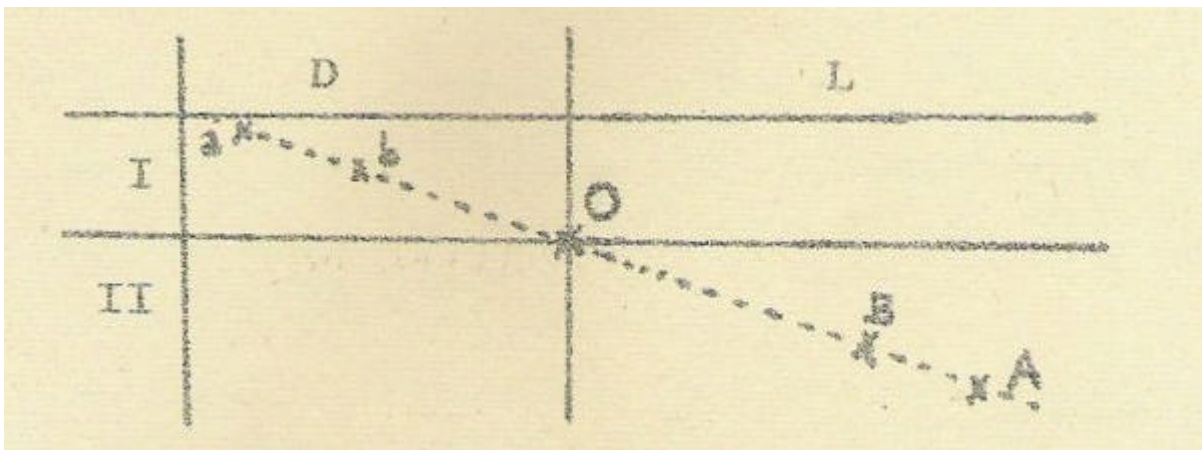
Maar terzake!

D I staat diagonaalsgewijs in verband met L II. Dit betekent dat de docent wat 'goed' is, handhaaft met de middelen, die hij speciaal tot dat doel heeft geheiligd of doen heiligen. Het resultaat is helaas, dat hij leerlingen krijgt, die zich gedragen, als omschreven in D II.

Ook L I is diagonaalsgewijs verbonden met D II. De leerling bereik zijn 'goed' in weerwil daarvan dat hij 'lastig' is en zich leraren schept, die handelen conform de normen in L II. Zo kunnen we de stelling lanceren: tweërlei doel (r. 4/5) leidt tot tweërlei moraal en gedrag. (D II, LII).

En zo drijven twee groepen, die elkaar nodig hebben als brood, steeds verder uit elkaar. Zo zien we hoe iemand, die intelligent is, en geestig, die hulp kan bieden en een voorbeeld behoort te zijn, op moeilijkheden stuit, die hij zichzelf op de weg heeft gelegd. En zo zien we, ten andere, hoe iemand die hersens heeft, maar die nog wat onvolgroeid is, en een beetje lomp misschien, geesten te bezweren krijgt, die hij zelf tot leven heeft geroepen.

Beschouw de blinde kaart van ons vorig schema:

Een docent die zich op het punt a bevindt in D I, bevindt zich wat zijn middelen betreft, op A in L II: hij is een extreem 'stomme' leraar. Hij komt mogelijk in conflict met 'mildere' collega's op b, B.

Het beste punt voor een leraar is gelegen in punt 0. Dat is de nulfase. De fase van het kind, dat wél volgroeid is. En volmaakt. Dit kind bestaat niet. Maar men kan er - als docent, als leerling - naar streven als naar een ideaal. Want dat is het. [2](#)

Op onze jongste ADV werd duidelijk uitgesproken, dat interesse het enige beginsel is, dat motiveert. Maar roept dat dan de vraag niet op, of wij wel zo moeten hameren op netheid, vlijt en orde? Of wij de lachers in de klas wel op onze hand moeten krijgen door spot, belediging

en hoon? Er is in de klas genoeg te lachen zonder dat. Leerlingen bloeien op in de lach, als ze zich verwonderen over de uitkomst van verstandelijk overleg, of, als daarvoor al, intuïtie ze te hulp snelt. Leraren hebben helaas de eigenschap de pret van die bloei te drukken: wie van ons hecht waarde aan dit scherpzinnig vermoeden, dat aan zeker weten vooraf gaat - deze raadselachtige fijngevoeligheid, die men intuïtie noemt, en die men niet zonder vertedering aan vrouwen toeschrijft, daarbij zowel de vrouw als de eigenschap in waarde verminderend? Het is waar: ook leraren willen tenslotte cijfers zien en resultaten - wat voor fraais ze verder ook beweren. En wanneer die dingen bereikt kunnen worden door de instinctieve nieuwsgierigheid in hun pupillen te fnuiken, dan zijn ze desnoods daartoe bereid. Ik denk dat dit onjuist is. Ik denk dat je in het punt 0 je eigen gebied verlaat, en op het punt staat dat van de ander binnen te gaan. Natuurlijk hoor je daar niet thuis. Je bent er te oud voor, te ouderwets, te zeer van onbegrip doorzogen. Je komt er trouwens ook niet zomaar in. Maar toch moet je daar komen, als je je werk wilt doen. Onderwijs geven is niet zo maar een beroep! Natuurlijk word je tegengehouden, ruw terug gewezen, onvriendelijk behandeld. Maar een onderwijzer heeft fantasie, verbeelding: een sleutel die op de deur past, die men zojuist voor zijn neus heeft dicht gegooid. Een geest die speels is, die risico's aan durft, iemand die ongewoon kan zijn in de relaties die hij leggen wil, *komt binnen*. Want wanneer verbeelding werkelijk een basiskwaliteit is van onderwijzsmensen, dan stelt die hebbelijkheid hen in staat, hun pupil daar te krijgen waar hij wezen wil. Dat maakt een leraar belangrijk. Daarom blijft er wel es een leerling aan hem hangen in de gang; daarom hangt er wel es iemand rond in zijn klas. Dat is het voordeel van levend onderwijs, door levende leraren, te midden van de dooie letters en boeken. Hij wordt belangrijk, - niet omdat hij een goede opvoeder is, want met opvoeden is hij allang opgehouden: niet om dat zielige beetje dat hij weet, - maar om wat hij doet; om wie hij is. Daarom kan de school ze ook niet missen: onderwijskrachten met fantasie. Misschien is dat vroeg of laat heel jammer voor Deetman. Want iemand die fantasie heeft, kan wel es op het idee komen, dat je buiten school wellicht iets meer verdient, of - indien niet - dan toch dat je buiten school iets rustiger leeft. Ik zelf begin, bij weer zo'n driest optreden van onze minister, steeds heviger te verlangen naar het moment waarop de VUT mij roept: deze verleidelijke, wufte vrouw op de tweesprong, die het brede pad aanwijst, versierd met druiventrossen en pluimen gerst![3](#)

CN

Deze verbeelding, welke vrouw op de tweesprong, die het brede
pad aanwijst, versierd met druiventrossen en pluimen gerst!

CN

matthaus terwesten (1670/1757), Hercules op de tweesprong

NOTEN

1. Cornets de Groot ontleent dit voorbeeld aan Vestdijks essay 'Het persoonlijk schema' (in *De leugen is onze moeder*, p. 39-55). Zie eventueel [Het gedicht als persoonlijk schema](#). ▲
2. De vergelijking dringt zich op met de 'nulgraad Aries' in de astrologie, dat zowel begin- als eindpunt is van de zonneheld door de zodiak, een gang die kan worden samengevat in de formule 'van chaos naar volheid', naar de titel van Cornets de Groots vroege studie [De chaos en de volheid](#) (1965) naar astrologische aspecten in Vestdijks werk. ▲
3. Een verwijzing naar de mythe van Hercules op de tweesprong, waarmee Vestdijk zijn roman *De dokter en het lichte meisje* begint. Het betreffende hoofdstuk, [Hercules](#), nam Cornets de Groot over in *Vestdijk op de weegschaal*. ▲

Kids are special people

R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makeblijde College

Informatief Bulletin, [april 1983]

We noemen haar José: zij is het voorwerp van onze aandacht. Ze heeft, toen ze van de mavo kwam, met meer dan overtuigende cijfers en met een leergeschiedenis, die boven iedere verdenking staat, aan haar ambities toegegeven, doordat zij wis- en natuurkunde in haar Havo-pakket heeft opgenomen.

Het is waar, dat zij op de Mavo, waar iedereen iedereen kende, makkelijk het vertrouwen van de leraren won. Maar ook is het waar, dat zij op de leerfabriek, die onze school in haar ogen is, veel moeilijker contacten leggen kan met haar docenten. Na de les is er geen tijd voor praatjes tussendoor. Les is les: tijd is tijd en af is af. Befehl ist Befehl, - José heeft dat helemaal niet door! Je kunt haar niet afschepen met een opmerking als: 'Kom straks maar es praten: tien over drie!' Zij vraagt integendeel je aandacht nu: zij geeft haar aandacht toch ook aan jou? José wordt maar half begrepen. Het is zo verleidelijk om op grond van haar gedrag te zeggen: 'Dit kind hangt van de onzekerheden aan elkaar'. Zo'n opmerking lijkt - haar gedrag in aanmerking genomen - heel plausibel. Zij klinkt ook verstandig. En staan wij niet beroepsmatig op goede voet met het rationele? Nou dan! Maar wat ben je voor psycholoog als je een verklaring aanvaardt, alleen maar omdat die plausibel lijkt? Dan druk je toch alleen je eigen onzekerheid uit in bluftaal? Dan ben je toch alleen maar bezig iemand als José te intimideren? Dan schiet je toch gevoelsmatig te kort? Ik beweer, dat José niet onzeker is: ze zoekt alleen naar zekerheden. En dat betekent, voor wie deze uitdrukking duister is, (maar het gedrag van José kennelijk zo helder als kristal!) dat José geen adept is van een of ander nihilisme.

Ik beweer, dat ik *begrijp* waarom José in haar schulp kruipt: waarom zij bepaalde proefwerken door ziekte ontloopt. Ik beweer dat als José zich ziek meldt, ziek *is*. Ik beweer tenslotte dat miskenning van de kwaliteiten van José neerkomt op verspilling van ontluikende gaven, die bij een beetje verzorging daarvan uit kunnen groeien tot iets dat je Talent zou kunnen noemen. Zij is in de storm van proefwerken en proefwerkweken geknot in haar groei. Het klimaat hier is haar niet welgezind. Haar klas lacht haar uit, als ze de dag na haar proefwerk weer gezond is. Men moet - met haar conditie - maar overgeleverd zijn aan zo'n klas!

Men moet haar klasseleraar - mij dus - maar es zien te overtuigen dat het gelijk in deze aan die klas is! Wie daarin slaagt heeft mij daarvan weten te doordringen dat de psychologie, waar wij van uit gaan, heilzaam is, omdat zij in wezen en in feite een antipsychologie is, waar niet het kind, maar de School als instituut profijt van trekt.

Het geval José is mij in de Paasrapportvergadering niet meegevallen.

Daar heeft men, der traditie getrouw, haast: José is geen José. Daar plaatst men het systeem boven de mens. Daar moet VR als voorzitter ingrijpen om CN tot ernst te manen. Daar moet CN dan maar zien, hoe hij serieus moet blijven tussen lieden, die hoogst-serieus *niet* de zaak dienen, waar ze voor zitten, maar hun door de klok geregelde eigenbelang: hun onuitblusbare verlangen naar huis.

CN

Ik kèn wel janke!

R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makeblijde College

Informatief Bulletin, [juni 1983]

Waar de liefde woont, gebiedt de Heer zijn zegen.

Welke verdienste heeft een architect, die met een kast een muur verdubbelt? Wat heeft hij ruimtelijk gepresteerd? Inderdaad, - hij heeft een muur die buiten was, een beetje naar binnen gewerkt: hij heeft een ruimte die open leek, gesloten; hij heeft een ruimte, die ruim leek, vernauwd.

Matti, [1](#) inmiddels alweer 5 jaren oud, heeft bij de etenstafel een stoel opzij geschoven, zo, dat een voor de buitendeur hangend gordijn eroverheen kan worden geplooid. Het tafelblad is haar een dak, de stoel een portaal, het gordijn geen scheidswand tussen 'binnen' en 'buiten', maar integendeel een *verbinding* tussen die twee.

Zij bevestigt, als een postmoderne architect de gelijkwaardigheid van binnen- en buitenwereld, de inwisselbaarheid van deze elementen. Kruipend geeft zij gestalte aan de ruimte: zij verovert zichzelf daarin, zij verovert mijn hart. In het huis haars vaders zijn vele woningen, en dat hoort ook zo in de pluriforme gemeenschap waar zij aan deel heeft.

Tot voor kort hadden ook wij in de lerarenkamer een huis met vele woningen; daar had je de 'moppertafel' - en hoe leerzaam was het niet, daar af en toe es neer te strijken om het oor te lenen aan gegronde of ongegronde klachten! Daar was de toog: verheven plaats om onzin uit te kramen, om er te drinken voor twee als je verdriet had, of om je het bittere genot te verschaffen van eens een keer niet thuis te zijn: drinken, bij wijze van ascese! Daar was die andere tafel, waar het gulden midden [2](#) zich op de gunstigste wijze van links en rechts onderscheidde... Daar was die lege plaats, dit boordevolle niets met stoelen bezaaid, waar Niemand verblijf hield en waar, zo er al iets gedaan moest worden ter verbetering van het interieur, iets gedaan móest worden: ik hamer het er maar in, met behulp van een tautologie met gevoel voor variatie in de accenten. Daar was tenslotte de brain-box, achter de kast, waarvan men het heengaan niet genoeg bewenen kan - want was het juist dit meubel niet, dat de communicatie tussen de 'caves' niet weinig bevorderde?

O brain-box, o navel van Boeddha, o oord van bescheidenheid, introspectie en meditatie! O voorsmaak der onsterfelijkheid, en dat allemaal zonder ascese en zonder kluizenarij! Wat gaf het dat uw koffie er koud was, en lauw uw bier: ons was het een lust, en meer dan dat, dat in ú de Eros der pegagogie zijn vaste zetel had!

Natuurlijk, de brainbox lag wat terzijde. Dit stemt overeen met de nederige aard der bezoekers. Je vond daar, - nu ja, - wie vond je er niet? Laat ik beginnen met de stoïcijnse en onnavolgbare Molenkamp, zwijgzamer dan u hem kent uit de ADV's. Een hoekige bokser, hoezeer ook reeds een grijsaard! Befaamd om zijn bizar realisme, dat door sommigen onzer ten onrechte als 'humor' wordt opgevat. Hij is de laatste jaren van de drank af, hetgeen betreurenswaardig is, en niet alleen voor Klaas. [3](#)

Je vond er zijn tegenpool, Cor Wester, een verschijning die soms kleverig aandeed, vanwege -

hoe aardig toch! - een bij alle intelligentie zo in het oog lopende hulpbehoevendheid! Ik heb hem nooit in treurnis verzonken gezien, integendeel. Dit orakelend genie is in staat in iedere gemeenplaats een nieuwe gemeenplaats te ontdekken, hetgeen niet gering is, dat verzeker ik u. En dit zowel op fysiek als op linguïstisch terrein. Hij is een beminnelijke idioot, en een zegen voor velen.

Schuur kan ik er niet ontlopen. Wit als een doopkaars, met interessante grijze slapen. Hij gebaart veel, met vrouwelijke, zou ik haast zeggen, ja, bijkans met elegante, doorschijnende handen. Is het niet zonde dat hij, die zo begaafd is in wetenschappelijk en artistiek opzicht, overmoed dan wel lichtzinnigheid aan grenzenloze oppervlakkigheid paart?

Kijk ook naar Verstappen, die onze stulp soms bezoekt. Zijn haardos, zijn massieve baard onthullen een roze gezichtje, waarin een wijze mummelmond bij wijlen mystieke waarheden wegslikt. Een alleraardigste kerel, een kerel uit één stuk, en derhalve zeer bruikbaar als repoussoir, wanneer een opdringende menigte, Houdijk meen ik, onze gewijde plaats bedreigt. Haas, met zijn tics, de drastiek van zijn oogopslag, zijn uiterst nerveuze zakdoekje, dat wel herinneringen bewaren moet aan de tijd dat hij nog als klein ventje op de duimen zoog. Zijn orale begaafdheden maakten hem tot een groot drinker en dus tot een diep denker. Helaas heeft hij ook de belezendheid van een groot drinker. Hij is de Prince Charming van het LMC. En mag ik Berger vergeten, die als toekomstig geleerde Het Boek van Mallarmé bestreeft? Kalkwijk, die getallen omkegelt, als waren het pionnen? Vincent, wiens oververzorgd uiterlijk doet vermoeden, dat hij het minstens tot korporaal heeft gebracht in een overbodig, want Nederlands leger? [4](#) Arno, die je gek kletst, wanneer je het ongeluk mocht hebben het woord 'onderwijs' te laten vallen? Rijnbeek, martiaal, en bereid om als een Don Quichotte te sterven, terwijl de kogels aan zijn Sancho Panza, Sauer, ontgaan, waar deze immers door gebrek aan breedte geen vat op zich geeft? De Leede, bleek als een poête maudit, en niet zonder het christelijk satanisme, dat deze lieden gewoonlijk aankleeft? Van Paasen, die als een sergeant-majoor onze collega's bemoedert? Cobi en Nona, wier liefalligheden je doen geloven dat Plato's ideeënleer de miskleun is van een blind of krankjorum genie? Helaas, de brainbox is wijlen. Hoe was het mogelijk, dat het Cartesiaanse Spook de pedagogische Eros verjoeg?

Weg is die kast. De lerarenkamer gedegradeerd tot een woestijn. 'Wat heb jij te verbergen, dat je die kast niet missen kunt?', vroeg de rector mij, toen ik hem mijn teleurstelling openbaarde over zijn hervormingen.

Ik heb niets te verbergen. Ik wil mij alleen maar tegen overprikkeling van mijn al te gevoelige zintuigen beschermen. Ik wil nu es aan die grote, dan weer aan die kleine tafel zitten. Of aan de toog. Of een enkele, o hoogste enkele keer achter het schaakbord. Beste meneer Streng: welk kwaad steekt daarin?

Ik voorzie dat het wegnemen van natuurlijke grenzen een overcommunicatie teweeg brengt. Zoals Schierbeek zegt: 'Wie naar dertien verschillende tv-programma's tegelijk kijkt, beleeft het toppunt van informatie: je hoort en ziet niets meer'. Het Lodewijk Blabla College.

Wie de woestijn tot norm verheft, drijft gemeenschappen uiteen, en veroorzaakt ruzie. Ik heb Nijhoff dan ook nooit kunnen volgen, waar hij Jesaja volgt:

*Verstoot de woonsteden, o God, en laat
de kalveren weer weiden in woestijnen.*

Twist met ons, twist met ons, twist niet met mate ...

Nu, met God valt te twisten misschien, - ik wil mij daar niet aan onttrekken. Maar laat mij in harmonie met mijn collega's omgaan: ik heb geen zin in lawaai.

Ik vat het opheffen van de brainbox als een ernstige zaak op, omdat in mijn geval het woord

van Rilke volledig opgaat:

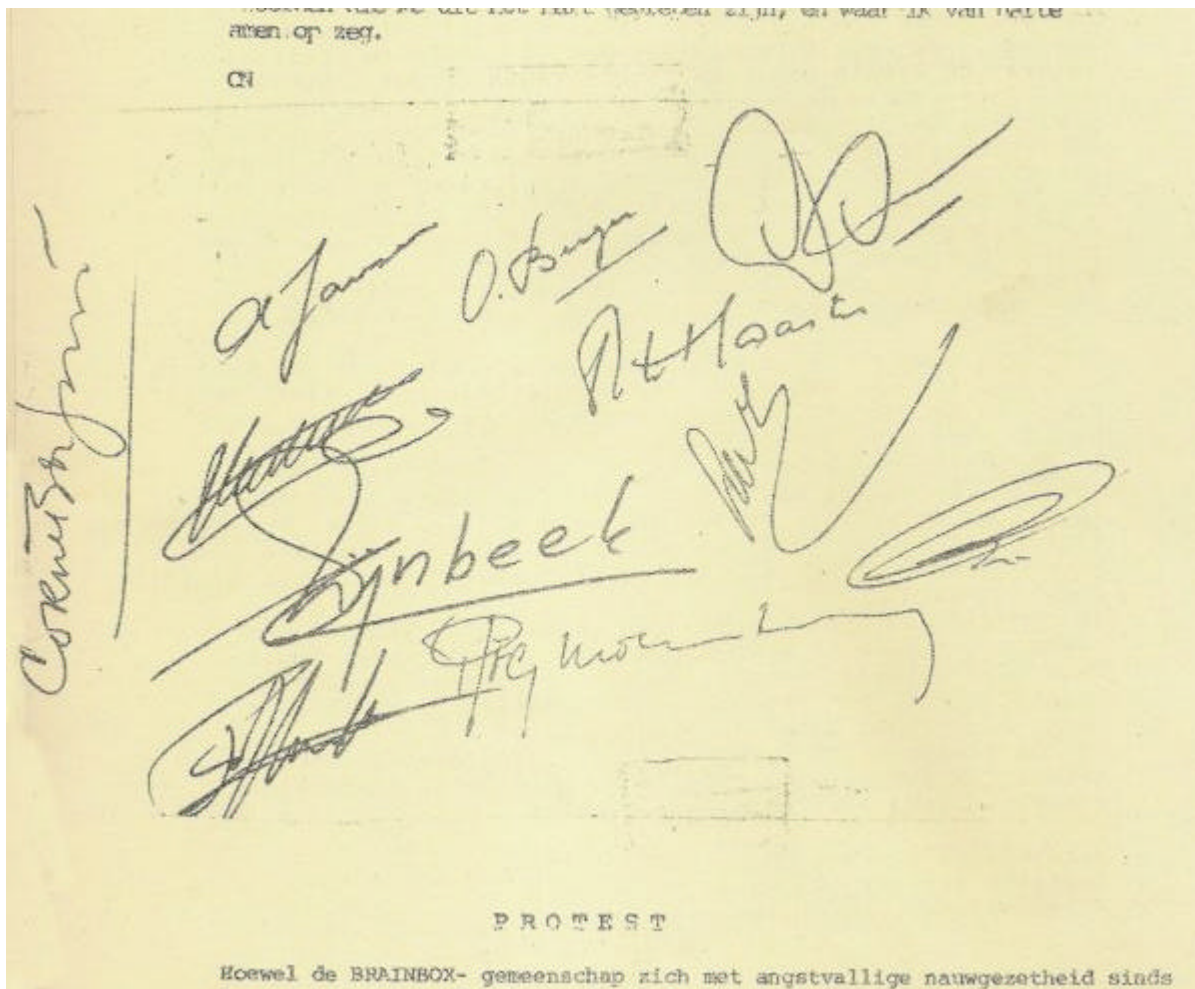
*Wer jetzt kein Haus hat baut sich keines mehr
wer jetzt allein ist wird es lange bleiben
wird wachen, lesen, lange Briefe schreiben ...*

Ik ben een eenvoudig mens, met simpele wensen; het zij mij vergund, hier Lucebert te citeren en diens woord tot het mijne te maken:

*Laat mij wakker worden in een huis dat niet steeds afgestoft moet worden dat altijd wel hier
of daar tocht dat niet gaat vloeken als men er wat aan verandert laat mij in godsnaam
morgen weer wakker worden op een plaats waar ik iets neer kan leggen zonder die
benauwende dwanggedachte het weer terstond te moeten opruimen*

Woorden die me uit het hart gegrepen zijn, en waar ik van harte amen op zeg.

CN

PROTEST

Hoewel de BRAINBOX-gemeenschap zich met angstvallige nauwgezetheid sinds jaren stipt aan alle normen der welvoeglijkheid gehouden heeft, en geen ander voornemen heeft dan deze houding streng en consequent vol te houden, is op klaarlichte dag een aanslag gedaan op onze verworven rechten, doordien een usurpator, die zelf over een chique en riant ruimte beschikt, de euvele moed heeft gehad, ons van onze steun in de rug te beroven.

De ondertekenaars van bovenstaande MANIFEST richten hierbij een vlamvend protest tegen deze voorbeeldloze schending van de goede trouw en aantasting van wat tussen beschaafde lieden behoorlijk is.

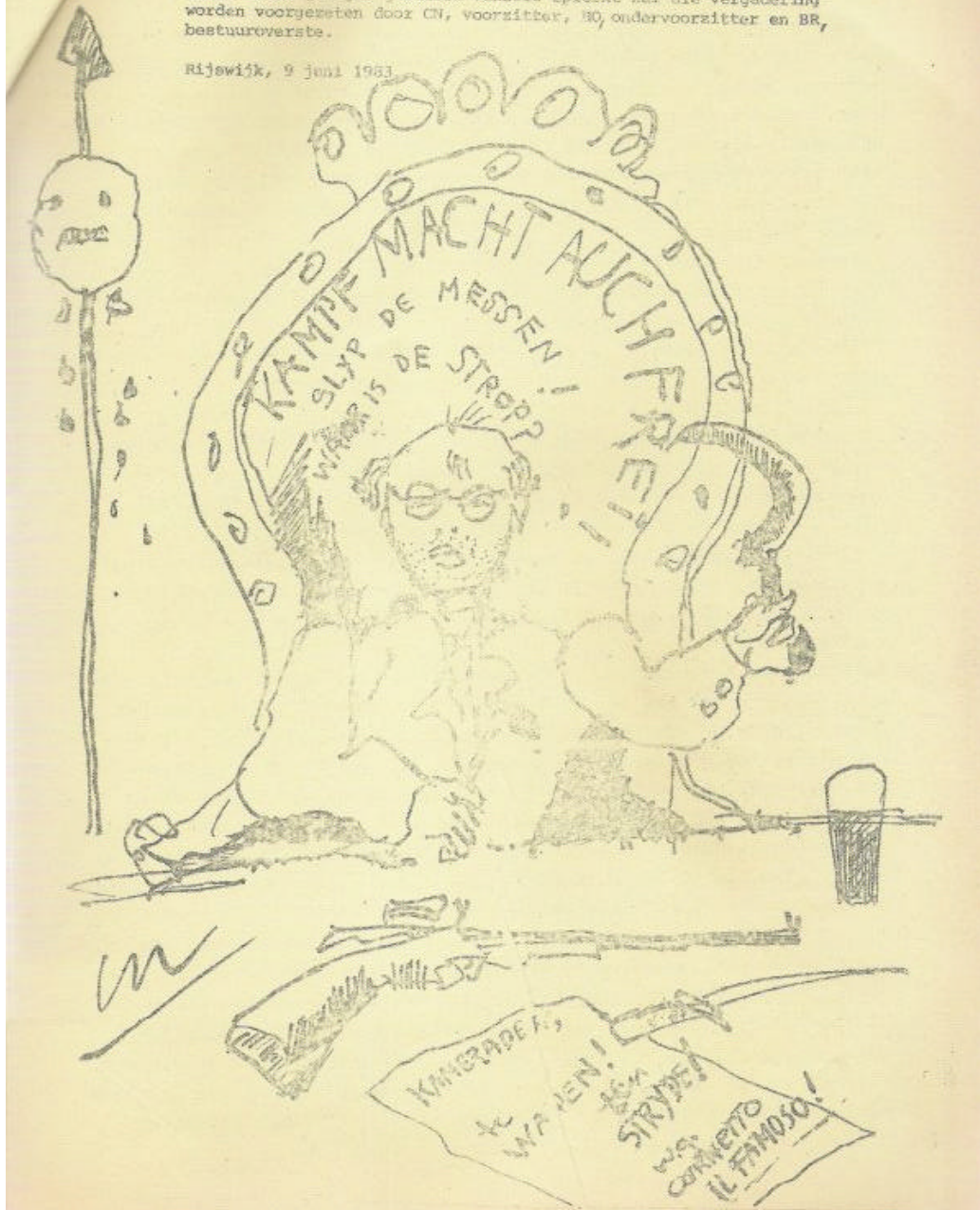
Zij roepen de docenten op tot een ADV, te houden op een nog nader te bepalen tijdstip tussen 22 en 24 juni a.s.

Zoals in dergelijke gevallen vanzelf spreekt zal die vergadering worden voorgezeten door CN, voorzitter, HO, ondervoorzitter en BR, bestuuroverste.

Rijswijk, 9 juni 1983.

palen tijdstip tussen 23 en 24 juni a.a.
Zoals in dergelijke gevallen vanzelf spreekt zal die vergadering
worden voorgezeten door CN, voorzitter, HO, ondervoorzitter en BR,
bestuursverste.

Rijswijk, 9 juni 1963

NOTEN

1. Cornets de Groot's jongste dochter Machteld. ▲
2. Vergelijk Cornets de Groot's in eerdere jaargangen van deze *Gele vellen* gebruikte pseudoniem 'Théodore de Saint-Juste Milieu'. ▲
3. De beheerder van de bar in de lerarenkamer. ▲
4. Cornets de Groot bracht het zelf in zijn diensttijd eveneens tot korporaal. ▲

[Geen titel]

R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makeblijde College

Informatief Bulletin, [juni 1983]

Beste Rudy,

Tot mijn opluchting stelde ik na het lezen van je "Kids are special people" 1 vast, dat ik het dit keer gelukkig met je eens was.

Toen ik je kort na het verschijnen van dat I.B. zei: "Ik heb aanvechtingen om op dat stuk te reageren; de eerste zin zal luiden... (zie boven)" reageerde je verrassend: je sloeg je ogen neer - niet uit bescheidenheid - en zei: "Ben je het dan vaak niet met mij eens?". Je zei niet: "Wat fijn dat jij ook weer eens wat schrijft voor de Gele vellen", wat je verwacht van een plichtsgetrouw redacteur. Ook besteedde je geen aandacht aan de gevoelslaag onder mijn woorden: "tot mijn opluchting" gebruik ik natuurlijk niet voor niets. Ik heb soms slapeloze nachten van de openingsstukjes; voortdurend kwelt mij dan de vraag: "Hoe kan zo'n aardige man zó iets schrijven?"

Ik heb je nu voldoende in onzekerheid gebracht om verder te kunnen gaan. Je stukje had mijn instemming, omdat het op een goede, indringende manier de situatie beschreef waarin je als klasseleraar wel eens terecht komt.

Je (bedoeld in algemene zin) hebt vertrouwen in je leerlingen, je gelooft wat ze je vertellen, je bent bereid ze ten koste van erg veel te verdedigen tegenover wie dan ook; ze zijn je in de schoot geworpen, maart je bent van ze gaan houden. En je kent ze beter, of minstens meen je dat, dan ieder ander. Desnoods ben je bereid als advocaat van de duivel op te treden.

Tegenover vind je dan soms collega's die met volstrekt redelijke argumenten zwart op wit, in percentages je kunnen aantonen dat die bewuste leerling echt helemaal niets uitvoert, de kluit beduvelt, hier niet thuishoort enz. Ik realiseer me dat ik nu de zwart-wit-tegenstelling van jou imiteer. In werkelijkheid ligt het meestal genuanceerder, maar ik voel goed aan (ik had bijna geschreven "voel goed in", stel je voor) dat je het in de praktijk dikwijls als zo'n schril contrast ervaart.

Wie heeft er gelijk? Je laat zien dat er in dat soort situaties sprake is van 2 soorten gelijk. Hopelijk heeft je stukje bijgedragen tot wat meer begrip voor zo'n "José" en de positie van de klasseleraar.

Je schrijft ook over de positie van de klasseleraar tijdens rapportvergaderingen. Het slot van je stukje lees ik zo: je geeft VR een zwieper omdat hij het systeem boven de mens stelt. Nou, ik ben blij dat je eindelijk wat afstand neemt van VR en blijkbaar besloten hebt deze man eens kritisch te volgen. Dat werd tijd. Ook geef je de collega's een veeg: zij stellen hun eigenbelang boven dat van de José'tjes. Met die opmerking heb ik meer moeite. Niet iedereen heeft dezelfde opvattingen over het beschikbaar zijn voor de school. Iemand die veel klassen heeft, bezit na een aantal uren geen reserves meer. Vaak zijn maar weinig mensen echt emotioneel betrokken bij bepaalde leerlingen, en begrijpelijk. Voor de klasseleraar is zijn José een uniek geval, voor de anderen is het die dag de zoveelste José.

Ruud, ik vind die rapportvergaderingen vreselijk, zeker in de functie van klasseleraar. Je hebt grote behoefte aan informatie over je leerlingen, je wilt zelf ook wel het een en ander kwijt; je hebt bijna niet het lef een leerling ter sprake te brengen die geen onvoldoendes in de eindexamenvakken heeft. Je hebt er geen vrede mee als een leerling een aantal etiketten krijgt

opgeplakt, je zou graag dan meer willen weten. En je komt meestal niet tot bepaalde afspraken over een leerling. Daar komt dan nog bij, dat in de bovenbouw de niet-eindexamen-collega's vrijwel niet aan bod kunnen komen, terwijl hun meningen juist zo belangrijk kunnen zijn om het "plaatje" van de leerling te vervolledigen.

Je zit als klasseleraar aan alle kanten knel: leerling, collega's, conrector. En de leerling? In H4 is 3,6 min. per leerling per jaar beschikbaar. Als hij het ongeluk heeft alleen maar voldoende te halen, komt hij nooit ter sprake. Is dit altijd in zijn voordeel?? Anderzijds kun je ook niet eindeloos blijven vergaderen. Waar ligt de oplossing? Misschien Ruud, kun je in deze Gele Vellen de lezer om ideeën voor betere rapportvergaderingen vragen.

Rijswijk, 6-6-83

Groeten, Frans van der Horst

---o0o---

Beste Frans,

Je brief, waarvoor mijn hartelijke dank, noopt me tot een onmiddellijk antwoord, omdat ik geen misverstanden wil laten ontstaan. Dat je je instemming betuigt met mijn artikel, doet me natuurlijk groot plezier. Maar ik kan me niet aan de indruk onttrekken, dat je er vooral datgene in gelezen hebt, wat je erin wilt lezen. Natuurlijk heb ik vertrouwen in de leerlingen - niet alleen in die van wie ik klasseleraar ben. En natuurlijk wordt dat vertrouwen dagelijks geschonden. Dat hoort erbij - leerlingen maken fouten, ook in omgangskunde. Ze leren van ons, - door hun gedrag leren we van hen. Een leraar is voor zijn pupillen een vertroosting in ellende en een spoorslag voor het genie (we hebben er weer zo één, sinds een paar jaar). Ik vind dat leerlingen krijgen moeten wat ze verdienen. Ik verdedig niemand, die dat niet verdient. Dat ik soms collega's tref, die met 'volstrekt redelijke argumenten', zeg je, - ik herhaal: die *uitsluitend* met redelijke argumenten als godsadvocaat voor zichzelf optreden, is waar. Ze maken hun opvatting hard met het cijferboekje in de hand. In zo'n lijst is de waarheid aan het woord, de ambtsedige waarheid. Het is een fundament dat op onomstotelijke feiten berust: je kunt op een cijferlijst bouwen. Er zijn niet veel geschriften, waar men dat van zeggen kan. Men begrijpt leerlingen ook zo goed, - op onze school. Op iedere school. Begrip huist helaas overal. [2](#) Leerlingen zijn dan ook niet zozeer onbegrepen: ze worden miskend. Ze worden geëxploiteerd door lieden, die niet weten met wie ze te maken hebben. Daar heb je die aardige man weer, die dingen zegt die helemaal niet zo aardig klinken. Maar spreek ik de waarheid? Dan komt dat omdat je het met me eens bent, [3](#) - er is geen andere reden. Maar wat praat je dan over tweeërlei vormen van 'gelijk'? Ik ben niet zo op die ambtsedige waarheid: ik kan er niks mee. Op een rapportvergadering draag ik mijn akte van conclusie voor. Zo'n acte is een strijdschrift, waarin een partij haar belang verdedigt. Ik ben partijdig en eenzijdig [4](#) en zo hoort dat ook, juist bij duivelsadvocaten. Ik geloof niet in de geneeskrachtige werking van het wetboek van strafrecht.

Ik vraag in mijn stuk allerminst begrip voor José. Die wordt bij ons al veel te goed begrepen. Ik vraag ook geen begrip voor de klasseleraar. Wat ik bereiken wil, is dat een groep mensen, op wier oordeel ik de hoogste prijs stel, over José gaan nadenken. Dat ze aan het weifelen raken. Dat ik denken kan: nog één stoot, Cornetto, en ze bezwijken. Dat was het doel van mijn opstel. Jij grijpt het aan, om het bijzondere, eenmalige, individualistische, persoonlijke om te bouwen tot het wetmatige, algemene, objectieve, universele: het gedoe van Skinner, die schertspsycholoog, die natuurlijk altijd gelijk heeft, behalve wanneer ik zijn wetmatigheden toe moet passen op jou, of op welk ander individu dan ook. Allicht geef ik VR een zwieper, als (en niet 'omdat': het is bij hem nog geen stelselmatig automatisme) hij het systeem boven

de persoon plaatst. Maar ik besef dat ik dat in het vuur van de strijd heb gezegd.
'Mocht ik ooit door een kogel getroffen worden', zei Karl Liebknecht, die een profetische blik op zijn levenseinde had, 'veroordeel dan niet de moordenaar, maar zijn opdrachtgevers'. *Wij* zijn de opdrachtgevers van VR.
Ik laat het hier maar bij, je kunt licht raden, waarom.

Grote groeten, en laat beslist nog es wat van je lezen.

7 juni 83

RUDI

NOTEN

1. Zie [Kids are special people](#). 🟢
2. Vergelijk: 'Zijn vrouw hoefde hij het niet uit te leggen, zij begreep immers alles? Zij begreep immers dit en dat en zo en daarom en waarom? Haar begrip hing in kringen om haar ogen, holde haar wangen uit, stond in flessen en potjes en buisjes naast haar bed.' Uit: Harry Mulisch, *Het stenen bruidsbed*, p. 12. De passage wordt door Cornets de Groot geciteerd in [Notities bij werk van Harry Mulisch I](#), *Contraterrein*, p. 108. 🟢
3. Naar een aforisme uit George Braque, *Dag en nacht*, Boucher, Den Haag, 1965, p. 16. 🟢
4. Vergelijk: 'Ik ben mijn eigen en enige partijganger, en meer heeft mijn partij ook niet nodig'. *Ladders in de leegte*, [Foutenanalyse](#), p. 224. 🟢

Ik heb wel kenne janke!

Met grote ijver dacht ik lang
Wat mag de liefde wezen,
Van waar genaakt zij en hoe raakt ze op gang
(G. Guinicelli)

Wat zou een docentenkamer anders moeten zijn dan de centrale plaats in de school, het ontmoetingspunt voor het gehele docentencorps, een open ruimte waar gemakkelijk van plaats wordt gewisseld, van gesprekspartner wordt geruild en ieder zichtbaar, vindbaar en aanspreekbaar is: een centrum van sociaal en cultureel tontact, een forum Romanum of een Atheense agora. Wat zou een docentenkamer ook anders moeten zijn dan de plaats waar men gezamenlijk de problemen van H3c kan doorspreken en bemoedigd de klas weer opzoekt in het besef dat jouw problemen ook die van de ander zijn. Is het ook niet de ruimte waar men medestanders vindt die de schoolleiding een gebrek aan beleid verwijten?

Worden op deze plaats niet de grondslagen gelegd voor vernieuwing en veranderingen, initiatieven ontplooid en door inventieve geesten plannen uitgedroefd die de school opstuwen in de vaart der volkeren?

Is het geen plaats om even bij te komen van de strijd die men enige uren heeft moeten strijden tegen demotivatie, gebrek aan belangstelling en ongeïnteresseerdheid? En is het niet verheugend dat men na een goede les, waarin de leerlingen begrip toonden en van harte medewerkten een gewillig oor vindt bij een collega die hoopt dat vandaag of morgen deze heerlijke ogenblikken ook voor hem zullen aanbreken?

En is het ook niet de plaats om met een schaakspelletje de geest te scherpen voor een volgende confrontatie met die spitse leerlingen van 6 VWO?

Maar wat is de docentenkamer van het LMC? Een uitdragerij, van bij elkaar geraapt en in de loop van 30 jaren verzameld meubilair: te grote, onpractische, te veel ruimte innemende tafels; een bar waarvoor de ineengezakte en gammele barkrukken een troosteloze aanblik leveren; een toog, waarachter de lege kratten zich torenhoog opstapelen: een slechte, morsige kroeg waar de ellende van afstraalt.

Een dan praat ik niet over de "dooie" hoek bij de telefoon, toevluchtsoord voor hospitanten als ze nog schuchter hun eerste schreden in de docentenkamer hebben gezet en nog niet de moed hebben gevonden om een plaats aan de grote tafel te reserveren. En dan is daar de box... maar daarover straks meer!

En wat gebeurt er nu? Onze dierbare redacteur van deze veel gelezen, hoewel onregelmatig verschijnende periodiek, door zijn vrienden uit de box "Cornetto" genoemd en zichzelf afbeeldend als Cornetto il famoso, trekt ten strijde als de kruisridder tegen de moren en St. Joris tegen de draak. Met de middeleeuwse dichter Joanni Severi zing ik mee.....

Cornetto il terrifico
Cornetto furioso
Cornetto il magnifico
sed sempre curioso!

En waartegen strijdt de edele ridder? Enige tijd geleden pleegde Cathy een aanslag op de docentenkamer. Waarom zou dat geen muzieklokaal kunnen worden? Er moet nodig iets veranderd worden. Het is toch maar een "troep". Die docenten kunnen wel ergens in een ander lokaal worden weggemoffeld in het belang van de muziek.

Tekening door KO (Pieter Konings) van 'Cornetto' in wapenrusting.

Wat gebeurde er? Niets! Geen letter is hieraan gewijd. De pennen werden niet gescherpt, de tekenstift bleef in het étui zitten en de registers van de demagogie, van de heilige

verontwaardiging bleven gesloten. Van enige overprikkeling van gevoelige zintuigen was geen sprake bij het vooruitzicht dat kamer, inclusief box totaal zouden verdwijnen. Neen, dit is erger, er is een kast verschoven, een kast die van de docentenkamer een knusse, kneuterige hoek afscheidde, een hollands binnenhuisje waar men met pilsje en "jonge" in de hand onschuldige spelletjes pleegde te spelen, bij tijd en wijle onderbroken door een verwarde visie op studielessen of begeleiding, waarna weer droefgeestig naar de kaarten werd gegrepen.

Dit toppunt van kneuterigheid en beperktheid wordt niet zonder arrogantie en zeker niet met de nederigheid die de schrijver zichzelf en zijn geestverwanten aanpraat, "brainbox" genoemd.

Met instemming citeer ik Schiller:

*Jeder, sieht man ihn einzeln, ist leidlich klug und verständig,
Sind sie in corpore, gleich... wird euch ein Dummkopf daraus.*

Waarom ontleent CN het recht om deze ruimte een brainbox te noemen?

Welke constructieve ideeën zijn achter het ruwe hout van de resoluut verwijderde kast ontstaan? Welke activiteiten werden opgezet of nieuw leven in geblazen? Welk nieuw élan daar geboren? Het is toch niet meer dan een play-box?

"Cornetto" neemt de "makke schapen in zijn hok" uitvoerig in bescherming, zoals een goede herder betaamt. Is hijzelf niet vastgeroest, ik kan beter zeggen "vastgeplakt" in die hoek?

Hem, de man van het juiste milieu, heb ik zelden of nooit aangetroffen aan de tafel van het juiste midden, want meestal beweegt hij zich van de toog naar zijn box vv., af en toe halverwege neerstrijkend aan de door hem zo genoemde "moppertafel". Waarom bewaart hij zijn kwinkslagen, "bon mots", relativerende opmerkingen, kruidige interventies en flitsende antwoorden voor de stamgasten langs zijn vaste route? Waarom blijven de bezoekers van de andere helft van de docentenkamer verstoken van zijn pretlach en zijn van plezier glinsterende ogen als weer een raak antwoord is gegeven?

Dan is Cor anders. Orakelend, betogend en in ieder geval pratend is de docentenkamer als geheel zijn werk- en jachtterrein. Cor waart rond, zoekend, wie hij zal aanklampen. Hij plaatst zijn licht niet onder de corenmaat, maar laat dit schijnen, tot in de verste hoeken van de kamer.

Cor is open en heeft een ruime blik, hij is overal te vinden en overal te horen. Ieder kan meegenieten van zijn woordspelingen of zich daaraan ergeren: zo moet het kunnen zijn.

En MO? Piet bevindt zich dikwijls in de box, maar altijd op de grens, met het gezicht naar de docentenkamer toe. Niets ontgaat hem daar voorzover de kast geen belemmering vormt. Let eens op hem, hij kijkt hulpeloos rond alsof hij wil zeggen, "hier zit ik maar ik wil wel anders". Arno heeft volgend jaar in ieder geval het geluk dat hij zijn idealen kwijt kan in een vernieuwde onderwijscommissie.

Zo af en toe heb ik de euvele moed in de omschreven box plaats te nemen, in de hoop dat ik me enige momenten kan ontspannen met een aardig gesprek of een levendige dialoog.

Wanneer je uiterst bescheiden een poging waagt en een begin zoekt, aankijkend tegen gebogen hoofden, klok indrukken vingers en schuivende schaakstukken, dan ontmoet je een verstoorde blik, een dof gemompel en een stilzwijgen. De zoveelste poging is mislukt.

Weggezakt achter de kast speelt men zwijgend alles en iedereen vergetend verder: wat niet weet dat niet deert.

En nu die kast. Wat was die kast? Een opslagplaats van alles wat iedereen kwijt wilde.

Dagenlang lagen daar de resultaten van een jaar lang biologisch differentiëren. Altijd wordt daar de ongelezen inhoud van sommige kastjes gedeponeerd. Dorstige lieden op weg van bar naar box stationeren daar hun lege flesjes, in de regel met een sigarettenpeuk erin. En wat

*verhult de kast? Een rommelhoek voor man en muis. Als de hoek is verlaten, het spel is gespeeld en het twaalfuurtje genuttigd, blijft een onbeschrijflijke warboel achter; vuile borden met alle etensresten in volle glorie erop, uitpuilende asbakken, bekertjes waarin sigarettenpeuken zijn uitgedrukt, gemorste koffie, lege luciferdoosjes die ook als asbak zijn gebruikt, proppen papier en ineen gefrommelde servetjes. Triest, triest, triest. Ik heb wel kenne janke! Met het triomfantelijk gepiep van een enthousiast muizengezinnetje in het bankstel op de achtergrond. Zo kwam het besluit om de kast, deze doorn in mijn oog en steen des aanstoots, deze sta-in-de-weg en dit ruimte vretende meubelstuk, deze muur die het heilige huisje beschermd, weg te laten halen.
En nu het eenmaal gebeurd is juich ik met Beets:*

En wat verscheurd is - is verscheurd,
wat weggevaagd - gevlogen
wat afgekeurd is - afgekeurd
Aan aller blik onttoegen.

*En ziet, wat is het resultaat? De Augiasstal is gereinigd, de heilige koe verwijderd, de muren geslecht, de openheid een feit. De rommel valt mee, er wordt vlijtig geschaakt, het homerisch gelach dat nu en dan uit de box opbulderde heeft niets aan kracht ingeboet. RY zoekt zijn stoel weer op, VR zit weer bleek te zijn, MO kijkt nog steeds hulpeloos rond en Houdijk doet zijn dutje. Het is een treurige zaak dat deze dappere conciërge een week op de Benedictus moest worden gedetacheerd om na dagenlange verwijten en bedreigingen uit een bepaalde hoek, zijn zwaar geschokte zenuwen weer te kunnen ordenen.
De storm is geluwd. Ik heb een artistiek docent geraadpleegd om met een nieuwe opzet te komen voor de beide hoeken van de docentenkamer. Misschien dat VI de kratten ietwat kan wegwerken.
Misschien ook kan ik dan eens gastheer spelen voor enige hoge onderwijscolleges uit de regio, die ik altijd op andere scholen, in verzorgde, ruime, frisse docentenkamers pleeg te bezoeken.
De kast in kwestie staat op de nominatie voorgoed van de docentenkamer te verdwijnen. Rest ons nog een herinnering.*

Een eedle daad gaat nooit verloren,
lang miskend
zal ze in 't end
Als 't gesternte gloren

J.G. Streng

---o0o---

Akte van conclusie

Toen ik het hoofdartikel van Jan Streng gelezen had, heb ik me aan een nauwgezet gewetensonderzoek onderworpen.
'Wat', dacht ik, 'demagogie? Waar? Bij wie? Bij mij soms?' Het antwoord luidde nee, nee! Het is toch waarlijk te grijs, dat een vlammend protest zo laconiek behandeld wordt, als hier. Heeft Cathy een aanslag gepleegd op de docentenkamer? Kom, ze deed een voorstel, ontroerend en onhaalbaar: dat is iets anders dan een verbouwing van het interieur van de Doka! Moeten mijn zintuigen overstuur raken van een pond letters? Nee toch! Maar een kast

verplaatsen, die ruimtelijk invloed uitoefent, die een hoek vrij maakt, die men wat mij betreft gerust kan karakteriseren als knus, kneuterig en hollands-intiem, is ingrijpen in het karakter van een kamer, zoals dit zich in de loop der jaren gevormd heeft. En natuurlijk heeft ook de Atheense agora van zulke plekjes gekend: Diogenes had niet meer dan twee vierkante meter nodig daar, al moest ook hij zijn dictator - een echte dan - verzoeken de ruimte open te houden.

Heus, ik voel alles voor een forum Romanum en voor het nieuwe Athene dat Streng ons belooft, maar mag ik vragen of dergelijke plaatsen gevrijwaard blijven van de geest van Laconië?

Het forum, de agora: dat betekent, de chaos die in ons is, meester worden. De chaos dwingen vorm aan te nemen. Niet dromen van een betere wereld, niet erkennen, dat iets zo en zo behoort te wezen, om vervolgens zo en zo te handelen, opdat het zo en zo zal zijn. Dromers! Zo zit de wereld niet in elkaar, - ook niet bij ons.

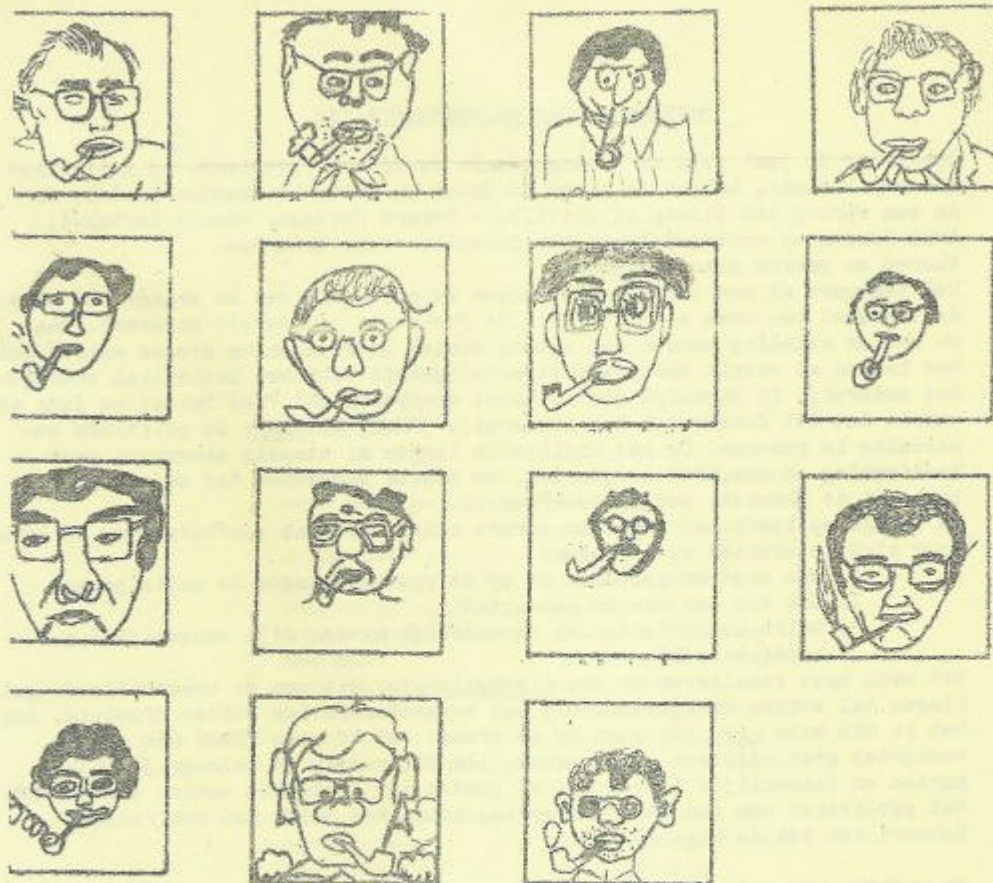
Dít is de werkelijkheid: ik ben allerm minst iemand, die in grote kring zich gemakkelijk uit. Ik behoor tot een kleine parochie, knus, kneuterig, intiem, zo men wil: Holland op zijn smalst. Ik lach wel, maar voornamelijk om niet in huilen uit te barsten. En natuurlijk is Cor dan anders. Maar het is principieel onjuist zijn optreden als voorbeeldig af te schilderen. Want al is het waar, dat iedereen van die jongen genieten kan - en ik was daar altijd bij - of zich aan hem mag ergeren - maar ik behoorde nimmer tot dezulken! voor wie zou het goed zijn, als álle leraren waren als hij? Het zou een aanslag zijn op het auditeursrecht. Daarom kan die kast niet weg. Dat bedoel ik nou wèl met die overprikkelde zintuigen, die een gevoel van intense samenhang verhinderen. Die versplintering beloven, - woestijnzand. Die ontkennen, wat werkelijkheid is, conform Beets, deze anti-Hildebrand! Deze loochenaar van wording, van groei, deze antihistoricus, geschiedvervalser, censor, wegvager - deze, voor wie dertig jaren geen seconde tellen.

Ik zie die kamer terug, zoals die was: als in een camera obscura, - hoe dierbaar, hoe beminnelijk. Ik hield van haar, met al haar asbakken, propvol, met haar korstjes brood en kaas, haar sinaasappelschillen, haar flesjes, glazen, kringen, servetjes, kopjes, spatten koffie, peuken, luchtjes, muizenissen.

Triest, saai, grijs, vervelend, en mooi. Zó mooi. Mooi als de werkelijkheid zelf. Als het leven. Vandaar, Guinicelli, genaakt de liefde. En daardoor, en daardoor alleen raakt ze op gang.

De Ontheemde Ridder

zich noemende 'de onthemelde'.

Brug klassers geven hun visie op SG

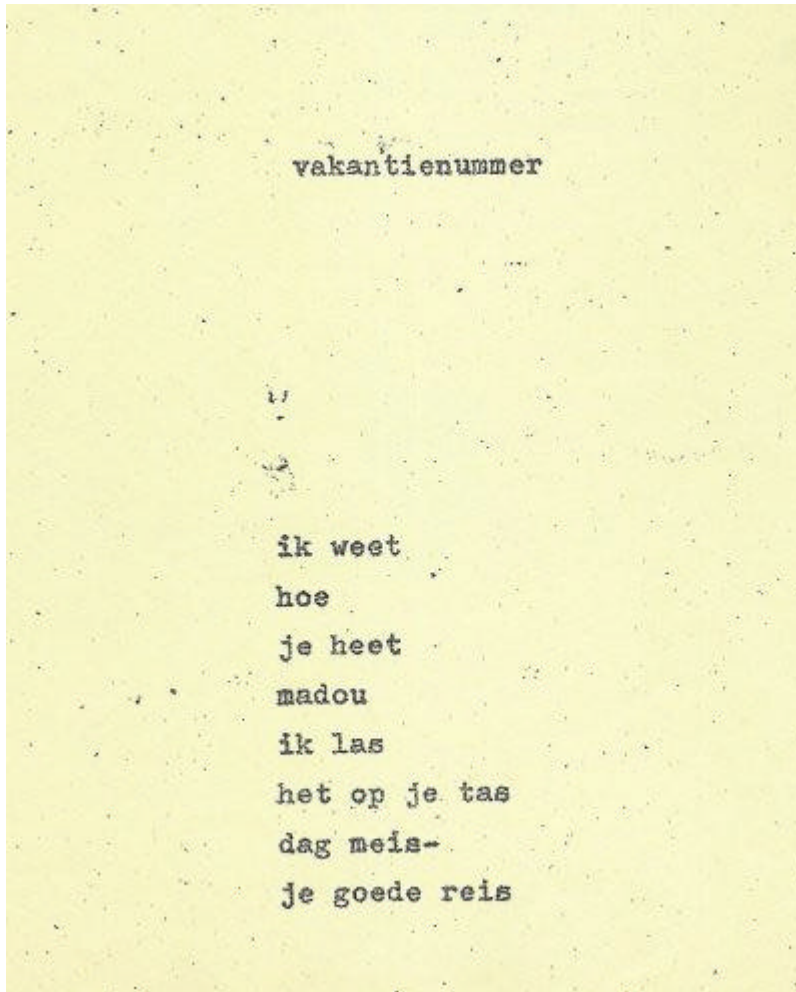
Getekend in opdracht van tekenleraar CN.

Kids II of de hardhandige fnuiking

R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makeblijde College

Informatief Bulletin, vakantienummer, [juni 1983]

Uit: Jan G. Elburg, 'détour de france', *Gedichten 1950-1975*, p. 124.

- nothing is right or wrong but thinking makes it so -
(henry miller)

voor de officials van H 4

Principes heb ik altijd op tijd overboord weten te gooien: ze moeten je natuurlijk nooit onder druk kunnen zetten.

Ofschoon ik niet van het abstracte betoog hou, zoals men zo langzamerhand wel weet, gevoel ik juist nu een sterke behoefte om me op dit vervelende genre te werpen, al was het alleen maar om de verdenking bij u weg te nemen, dat ik een persoonlijk belang na jaag.

De inzet van dit schrijven is een meisje. We noemen haar José.

Abstrakt, al ben ik in anderhalve zin een vijftiger, die ook met plezier de jaren zestig heeft doorgebracht. En die de leuzen dier tijden niet zonder enthousiasme beleed.

Die van de creativiteit der 5-tigers. Die het verschil tussen mooi en lelijk ophief. Die af kon zien van esthetica en artisticeit.

Die van Chomsky: creativiteit in een banaler opvatting van het woord: creativiteit als eigenschap van de menselijke natuur. Waardoor een kind bv. kennis van taal op doet, zodat het nieuwe zinnen kan vormen, die grammatikaal zijn en betekenisvol.

Wanneer het nu es waar zou zijn, dat mensen behoefte hebben aan creatief werk en creatief onderzoek, zonder beperkingen of dwang, dan dient het wettig gezag die kant van het menselijk bestaan een maximale kans te geven. Dat wil zeggen, dat al wat met repressie te maken heeft, en met vrijheidsberoving, overwonnen moet worden.

Maar heeft het wettig gezag daar zin in? Nee. Maar boven al: hebben wij er zin in?

Helaas zijn er te velen onder ons, die goedsmoeds aannemen, dat instellingen als Deetman, de universiteit, de school, speciaal tot leven zijn gekomen om kennis te verspreiden. Wat een vrolijke misvatting!

Als dat zo was, dan was het natuurlijk volstrekt ondenkbaar dat een taal als Nieuw Grieks uit Amsterdam moet verdwijnen, en een taal als Spaans uit Leiden. Ik heb het over universiteiten, die wereldfaam hebben verkregen door juist het onderwijs in die talen, hetgeen mag blijken uit de protesten van Melina Mercouri en die van de vijftigers (wier werk immers te Leiden in het Spaans werd vertaald).

Bij ons wordt kennis niet verspreid, maar onderdrukt.

Het onderwijsapparaat dient er immers toe, een bepaalde sociale klasse aan de macht te houden en een ander onder de duim. Wat dat betreft is onderwijs al net zo neutraal als psychiatrie en justitie - mits je maar aan de goede kant van de streep staat.

Het wil me daarom voorkomen, dat we deze instellingen, ingericht voor ons bestwil, maar in feite gericht op de handhaving van de status quo, moeten kritiseren, opdat het verborgen geweld aan de dag kan treden, en door ons kan worden bestreden. Platitudes? O.K. maar daarom nog heel goed bruikbaar.

De slimme lezer heeft natuurlijk allang begrepen, waar dit zgn. abstrakte gewauwel heen wil. Het wil naar slachtoffers van (on)bewust geweld: naar José.

Het verliest zijn abstraktie: de stijl gaat het doen, één, die versmaadt te behagen, die zelfs vergeet te overreden, want alleen dit ene is nodig: de waarheid boven water te halen, - o nee, niet die van het cijferboekje, deze naakte, blonde langharige slet, maar die kaalhoofdige nimf in d'r blote kont! [1](#)

Allereerst dit: José is niet een meisje dat mij om een of ander vertedert. En indien dit wel zo zijn - men weet immers nooit en wie kent de krochten van het hart? - dan speelt dat bij mijn bedenkingen geen enkele rol.

Mij gaat het erom, dat haar gedrag exemplarisch is voor dat van de mavo-leerling, die het op de havo niet direct kan vinden. O, ik weet wel dat er leerlingen zijn, die hun mavo binnen een week vergeten zijn, en met hartstocht deelnemen aan hun havo-heden, maar zo is José nu een keer niet. En dat wordt haar door enkele collega's bijzonder duidelijk gemaakt.

Ik heb van alles verzonnen om de conflictueuze verhouding tussen haar en die docenten op te helderen; me de kwaadheid van een paasrapportvergadering op de hals gehaald. Afspraken gemaakt. Die niet werden nagekomen, omdat anderen die het véel beter wisten dan ik, geloofden dat het niet goed was voor haar gezond.

Zo komt het dat wij haar geen enkel alternatief hebben kunnen bieden voor haar strategie,

waarvan wij wisten dat die niets opleveren kon.

Zij verzuimde proefwerken, herkansingen, ze raakte in paniek, en wij werden boos op haar, we zagen geen signalen in dit uitzonderlijk gedrag, maar kwaadwilligheid, boos opzet. En we riepen dan ook deskundig en didactisch: 'Zie je wel? Faalangst!'

Ach, wat begrepen we haar toch goed. Alleen miskenden wij de prestatiegerichtheid achter haar doen en vooral al haar laten. Want zoals gewoonlijk haalden wij de dingen die bij menselijk, d.w.z. helder en gevoelig denken bij ons boven komen, door de zeef van het telbare en exacte, en zo kon het gebeuren, dat daar opeens een José stond, die verzuimt, die weigert, die zgn. onzeker is. En niet de José die bereid is te leven met een uitputtende, welhaast slopende krachtinspanning, die te hoge eisen aan zichzelf en haar omgeving stelt, en die daar haar gemoedsrust voor over heeft. Zij verzuimt natuurlijk niet voor haar plezier. Wie dat niet door heeft, heeft ook werkelijk niks door.

Ik zal mijn handen niet in onschuld wassen, want ik zou onmiddellijk navolgers krijgen en dat wil ik wel graag voorkomen.

José - een mavo-meisje. Wat hebben wij in godsnaam gedaan? Ik heb haar na de proefwerkweek (week van vale riaan, liters diarrhee, braakneigingen, hoofdpijn en slapeloosheid, moeten we dat niet es enquêteren) nog even gezien: geknakt in haar prestige, gefnuikt in haar gaven: zij had op elke school door moeten dringen tot de top van H 4: waarom is dat op het LMC niet gelukt? De fusie, o ja, waar was die toch eigenlijk voor? Was die alleen maar een zakelijk succes, of zweefde ons toch iets voor van een vrijheid voor allen, die creatief bezig zijn (al was het maar in de banale zin van Chomsky) mogelijk maken zou?

CN

NOOT

1. Verwijzing naar de regels 'de naakte waarheid/ de kaalhoofdige waarheid' uit Luceberts gedicht *de amsterdamse school*. 🌱